

NERUDA

af PABLO LARRAÍN

Undervisningsmateriale

Fag: Mediefag, spansk og historie

Niveau: Gymnasiale uddannelser samt 9. og 10. klasse

Forfatter: Katrine Sommer Boysen

Bag filmen

Pablo Neruda var egentlig bare kunstnernavnet på den chilenske digter, politiker og diplomat, der blev født under det borgerlige navn Ricardo Eliécer Neftalí Reyes Basoalto i 1904 og døde i 1973. Kunstnernavnet tog han fra den tjekkiske digter Jan Neruda, og det var som Pablo Neruda, at han blev kendt verden over for sin uovertrufne poesi og sin stærke politiske overbevisning. Neruda var nemlig kommunist og fungerede, blandt mange forskellige politiske poster, som senator for det kommunistiske parti. Men Neruda var samtidig en dekadent levemand, der ikke fornægtede nogle af livets lyksaligheder. En såkaldt *champagnekommunist*.

Nerudas forfatterskab dækker mange genrer, men det er digtene, han er mest kendt for. Den colombianske forfatter Gabriel García Márquez har kaldt Neruda den største digter i det 20. århundrede, og i 1971 modtog han Nobelprisen i litteratur.

I 1948 forrådte den chilenske præsident Gabriel González Videla sine kommunistiske rødder og forbød kommunismen i Chile. Dermed indledtes en klapjagt på alle partiets støtter, deriblandt Neruda. Han nægtede at bøje sig og gik under jorden. Det er denne flugt, Pablo Larraíns film 'Neruda' er baseret på.

- Find flere oplysninger om Neruda, hans litteratur og politiske virke.
- Hvordan har kommunismen været med til at forme Chiles historie?
- Undersøg begrebet 'champagnekommunist' og diskuter, hvorfor dette er modsætningsfyldt begreb (champagne kontra kommunisme).
- Filmen foregår tre år efter anden verdenskrig. Forholder filmen sig til det?

Synopsis

Chile 1948. Det hele begynder meget passende til en fornem udklædningsfest, hvor den feterede livsnyder Pablo Neruda (spillet af Luis Gnecco, der har en slående lighed med digteren) holder hof - klædt ud som Lawrence af Arabien. Afklædte kvinder, utallige beundrere tigger om hans gunst, og da han begynder at citere et af de sørgelige vers, der filmen igennem runger fra hans mund, har han som så ofte før alles opmærksomhed. Men stemningen skifter brat. En delegation fra det kommunistiske parti, som Neruda er aktivt medlem af, melder deres ankomst med råd om, at Neruda bør gå under jorden. Chiles præsident Gabriel Gonzales Videla (Alfredo Castro) har forrådt sine socialistiske rødder og er gået i krig mod kommunismen, der er sortlistet i hele landet. Nu er de efter Neruda, der ud over at være digter også er både politiker og diplomat. Men han har bestemt ikke i sinde at opgive sine idealer. Han foretrækker at gå i eksil, som delegationen og hans hustru, den argentinske aristokrat Delia del Carril (Mercedes Morán) foreslår - også selvom dette vil true hans champagnesocialistiske tilværelse.

Så Neruda går under jorden, men han er ikke alene. For Larraín sender en ihærdig detektiv, den mystiske Óscar Peluchonneau (Gael García Bernal), efter ham. Den ukuelige Óscar er muligvis uægte søn af den berømte efterforsker og politiinspektør Peluchonneau og overbevist om, at han er bestemt til noget stort i politiforcen.

Peluchonneau (et navn der ligger forvekslende tæt op ad 'peluche', der både på fransk og spansk betyder tøjbamse) er dog ingen almindelig birolle-detektiv. Faktisk er han til stede i filmen i kraft af sin *voice over* allerede inden vi bliver introduceret til ham på lærredet. Et jeg, vi ikke ved, hvem tilhører. Det er et radikalt valg fra Larraíns side, ikke mindst fordi fortællerstemmen som oftest bruges til at klarlægge noget kompliceret i handlingen for publikum. Hos Larraín er strategien anderledes, for han kræver hele tiden sit publikums skepsis i forhold til, hvor meget, vi kan stole på Peluchonneau som fortæller - og hvor meget han stoler på sig selv.

'Neruda' er en besynderlig efterforskning, hvor detektiven følger i forfatterens spor og kommer nærmere og nærmere sit mål, selvom man aldrig har fornemmelsen af, at han er tæt på at fange ham. I

første omgang indlogerer Neruda sig sammen med Delia, der er væsentlig bedre vant, i en ydmyg lejlighed. Stedet er perfekt. Eneste problem er bare, som Neruda tørt formulerer det, at ingen vil forestille sig at kunne finde ham der. Hans forfængelige selvoptagethed byder ham at være afhængig af suset fra opmærksomheden. Hvad er pointen med at gå under jorden, hvis ingen forsøger at finde én, synes han at tænke. Men så kommer Peluchonneau ham til undsætning. Aldrig så snart Neruda har besøgt et bordel og sunget intime vers med en imponeret *drag queen*, tropper Peluchonneau op samme sted for at finde ham. De forføreriske kvinder har selvfølgelig intet til overs for en snushane som ham, så de skjuler Neruda i stedet for at melde ham. Som Peluchonneau kommer tættere og tættere på, ser Neruda ingen anden udvej end at flygte ud på landet, og i filmens smukke klimaks, giver fortællingen sig endelig fuldt ud til kende.

Filmen igennem forbliver Peluchonneaus sande identitet sløret – for publikum og for ham selv – og som handlingen skrider frem, står det klart, at Peluchonneau måske er en *nerudiansk* opfindelse. En figur Neruda har opfundet for at gøre sin politiske flugt endnu mere saftig. ”Er jeg en fiktion?” spørger Peluchonneau sig selv, og Delia giver ham næsten svaret. Når både politimand og forfatter elsker detektivromaner, er det let at fortabe sig i gådens fascinationskraft. Men Peluchonneau er ikke en skabelse uden egen vilje. Nej, han forsøger hvileløst at finde den virkelige Neruda for at undslippe fiktionen.

- Hvordan vil I beskrive filmens spændingskurve?
- Lav en personkarakteristik af filmens Pablo Neruda. Hvad kendetegner ham som menneske, som ægtemand, som digter og som politiker? Beskriv også hans måde at behandle menneskene i sine omgivelser på.
- Lav en personkarakteristik af Óscar Peluchonneau? Hvad taler for, at han er en virkelig person, og hvad taler for, at han er en kunstnerisk opfindelse?
- Hvad er forholdet mellem de to hovedpersoner, Neruda og Peluchonneau?
- Hvordan virker Peluchonneaus *voice over*? Diskuter hvilken effekt det har, at han er fortælleren.
- Giv en miljøkarakteristik af det chilenske samfund i år 1948, som det skildres i filmen.
- Hvad kendetegner henholdsvis det politiske og det kunstneriske miljø?

Filmen som konstruktion

'Neruda' er alt andet end en 'lige ud af landevejen'-skildring af Nerudas eksiltilværelse, og det er selvfølgelig en helt bevidst beslutning fra Larraíns side. Han er nemlig en af de nulevende instruktører, der elsker at eksperimentere med filmiske konstruktioner. Det metafiktive greb i filmen giver historien om Neruda et nærmest litterært præg, og den fabrikerede fortælling giver *biopic*-genren et elegant ekstra lag.

Men det handler ikke bare om form. Neruda var en levemand, der elskede at iscenesætte sig selv og sin omverden, hvilket filmen formidler gennem diverse optrædener, oplæsninger og udklædninger. Men også i scenen, hvor han og Delia markerer deres farvel ved at stille sig foran et maleri af en båd, eller da politiet er lige i hælene på ham og han gemmer sig i en ramme i en rammemagers udstillingsvindue, ser man Nerudas – og Larraíns – sans for det iscenesatte.

- 'Metafiktion' er, når et værk henviser til sig selv som konstruktion, og dermed nedbryder den isolerede væg, der plejer at omgive fiktionen. I 'Neruda' er fortællingen konstrueret som en metafiktion, fordi den hele tiden peger på sig selv som en skabelse. Prøv at slå ned de steder i filmens handling, hvor det metafiktive kommer til udtryk og diskuter, hvordan det virker. Hvordan ville filmen have været anderledes, hvis Larraín blot havde skildret eksilet fra Nerudas perspektiv uden en detektiv i hælene på ham?
- Kig på scenerne, hvor iscenesættelserne kommer til udtryk – udklædninger, rammen og billederne i filmbilledet. Analyser scenerne og tal om, om de virker kunstige eller om de giver den virkelige historie en yderligere dimension?
- Hvordan er filmens billedsprog i øvrigt? Er der nogle motiver, der går igen?
- Kig på filmens plakat på forsiden. Hvordan skal den forstås, og hvordan spiller den med på tanken om det konstruerede?

Genreforhold

Biografiske film, eller *biopics* som de også kaldes, er en yndet filmisk genre. Filmformatet er da også oplagt til at fortælle dramatiske historier om spændende menneskers liv. *Biopics* kan laves på utrolig mange måder. Nogle er snorlige, kronologiske fortællinger, hvor vi bevæger os fra A til B, mens andre gør flere krumspring. 'Neruda' hører klart til sidstnævnte.

- Kan I komme i tanker om andre biografiske film, der ikke fortælles helt enkelt?
- Diskuter hvilke overvejelser en instruktør må gøre sig, når vedkommende vil instruere en film, der tager udgangspunkt i virkelige mennesker.

